

Trả lời phỏng vấn báo Sài Gòn Giải Phóng hồi giữa tháng 3.1994, ông Đặng Thiện-Cục trưởng cục thuế Thành phố cho biết: Ngành thuế đang quản lý 110.514 hộ, quản lý thu thuế doanh thu, thuế lợi tức thường xuyên 102.016 hộ. Theo số liệu Cục thống kê thì có khoảng 132.000 hộ kinh doanh chuyên nghiệp, không chuyên nghiệp và lưu động. Nếu mức thuế bình quân mỗi hộ khoảng 30.000 đ thì ngân sách thất thu 150 triệu đồng/tháng. Phân tích thêm cho thấy, mức thất thu trong các hộ sản xuất khoảng 10%, hộ thương nghiệp, ăn uống dịch vụ khoảng 20-30%.

Tại hội nghị tổng kết ngành thuế toàn quốc vừa qua, Phó Thủ tướng Phan Văn Khải đã chỉ đạo ngành thuế cố gắng thực hiện vượt mức nhiệm vụ thu thuế năm 1994.

Những tháng đầu năm, thu ngân sách tuy có tăng hơn so với năm 1993, nhưng nhìn chung đạt thấp, chưa phản ánh đúng thực trạng sản xuất kinh doanh của Thành phố (đạt 41,6% kế hoạch cả năm-đặc biệt, chỉ 7 ngày cuối tháng 6.1994 đã thu gần 600 tỷ đồng).

Ở đây cho thấy, ngoài yếu tố hoạt động kinh tế luôn phát triển, đa dạng, nhiều nguồn thu, nhiều lĩnh vực chưa được khai thác, chưa được quản lý chặt chẽ, đây đủ, do vậy việc thất thu cũ và mới còn tồn tại lớn, chúng ta còn phải chú ý thêm yếu tố "nội lực các mặt" của CB thuế. Vì sao đã để một cơ quan điều tra kinh tế, hợp tác với một công ty xuất nhập khẩu, đã ẩn lậu được 6 tỷ đồng thuế! Làm sao có việc công ty Vĩnh Đạt ở quận 10 được 1 phương pháp chuyển tiền lậu và trốn thuế 4,5 tỷ đồng? Làm sao để công ty Đông lạnh Hùng Vương đã ghi hóa đơn xuất hàng với giá thấp hơn giá hàng nhập 7.000 đô-la Mỹ và báo lỗ để không nộp thuế lợi tức?

Ông Đặng Thiện đã xác nhận: một bài học trong thực tiễn những năm qua, ngoài biện pháp thực hiện chính sách, chế độ, cần phải có 1 đội ngũ cán bộ quản lý, thanh tra bảo đảm đủ năng lực, đạo đức, trách nhiệm cao, chí công vô tư trong quá trình thi hành nhiệm vụ. Đây là một yếu tố quan trọng trong việc chống thất thu thuế có hiệu quả.

Nhiệm vụ còn lại 6 tháng cuối năm cho ngành thuế còn nhiều, ngoài yêu cầu của thành phố tăng 10% thu so với kế hoạch đã giao, ngành thuế đến nay chưa thu được thuế tiêu thụ đặc biệt trị giá 246 tỷ đồng và 110 tỷ khác về nguồn thu chuyển quyền sử dụng đất đai.

Để công tác chống thất thu thuế có kết quả, chúng tôi cho là cần phải soát xét toàn bộ vấn đề.

Trước hết là các khoản thuế chờ

THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH CHỐNG THẤT THU ĐỂ CÂN ĐỐI NGÂN SÁCH ĐÂU LÀ GIẢI PHÁP?

PTS. TRƯƠNG THỊ HIỀN

ghi thu ghi chi, số tồn đọng đến ngày 30.6.1994 là 332,4 tỷ - trong đó, khu vực kinh tế TW 135,8 tỷ, ngoài quốc doanh nợ 29,7 tỷ. Đã đến lúc các biện pháp đơn đốc nhắc nhở, xử lý hành chính, pháp luật cần xem lại hiệu quả. Phải cải tiến ra sao khi TW vẫn mang ý tưởng cao hơn Thành phố, nhiều trường hợp không theo phép nước và không làm gương.

Kể đến là các quy định về chính sách hiện chưa ổn, ngay như một loại thuế có nhiều thuế suất quá - nhất là trong thuế doanh thu là không phù hợp với thực tế, đã vậy, từng mặt từng ngành thuế suất cũng chưa rõ, chưa khoa học, gây lúng túng, tạo kẽ hở cho cả bên thu và bên chịu thuế. Một số sắc thuế lại chưa bảo đảm công bằng. Còn các khoản phí, lệ phí cũng nên xem lại cho đồng bộ. Ngoài phí và lệ phí do Trung ương quyết định, nay lại có nhiều ngành, địa phương còn tự ban hành các lệ thu chi phí không thông qua ngân sách nhà nước, từ đơn vị quản lý nhà nước, lấy sang trường học, trạm trại... nói cách khác, phải chỉnh đốn toàn bộ các quy định và chính sách thuế hiện nay, để chống thất thu thuế.

Cuối cùng, có lẽ là biện pháp của bản thân ngành thuế. Khi biết thuế là đóng góp cho ngân sách, là chống mất cân đối, chống lạm phát như thủ tướng Võ Văn Kiệt đã khẳng định trong phát biểu tại phiên họp Quốc hội lần thứ 5, khóa 9: "tình hình mất cân đối ngân sách nhà nước, tín dụng đầu tư hiện nay đang rất gay gắt".

Đúng vậy, khi mất cân đối ngân sách là rơi vào nguy cơ lạm phát, giá cả 5 tháng đầu năm tăng khoảng 6%, làm sao để kim hãm dưới 4% cho 7 tháng còn lại. Tăng thu và "tiết kiệm kinh điển" không phải là giải pháp thượng sách mà phải tính thêm-nhất là quản lý.

Với các doanh nghiệp quốc doanh có còn áp dụng các thủ đoạn trốn thuế không? Có chuyển doanh thu có thuế suất cao sang loại doanh thu có thuế suất thấp không? Có đưa hàng hóa vào tài sản cố định để bán không nộp thuế không? Có cho doanh nghiệp tư nhân núp bóng để khoán nộp, khoán doanh thu, thậm chí còn gây khó khăn, trì hoãn cho cán bộ thuế không?

Đối với các xí nghiệp đầu tư nước ngoài, ngành thuế có xem được từng

mặt như tiền thuế mặt đất, mặt nước, thuế đối nhà thầu nước ngoài, thuế chuyển lợi nhuận ra nước ngoài, thuế thu nhập cá nhân, các loại chuyển nhượng đối tác, vốn... dường như chưa rõ và không chặt chẽ. Ngành thuế nên nhanh chóng kiểm tra thường xuyên, quản lý chặt chẽ, còn thiếu văn bản quy định nào thì đề xuất ngay để Trung ương quyết nhanh nhất là việc núp bóng của các xí nghiệp đầu tư nước ngoài với cơ quan trong nước, đã phát triển đáng báo động.

Nguồn thu ngân sách của hai khu vực quốc doanh và xí nghiệp đầu tư nước ngoài chiếm 80% tổng số thu thuế nội địa trên địa bàn thành phố nên phải tập trung.

Với các đơn vị ngoài quốc doanh, đây là khu vực thất thu thuế lớn nhất, nếu cán bộ thuế kiểm tra, khai thác tốt thì chỉ một đơn vị cũng mang lại số thuế bằng cả ngân hộ kinh doanh nhỏ. Chúng tôi nghĩ-Cục thuế đã có danh sách số hộ này, vấn đề là phẩm chất, năng lực cán bộ thuế tới đâu để quản lý thu khu vực này. Quả là "tế nhị".

Về thuế nhà đất ở ba quận nội thành và 6 huyện ngoại thành, mức thu chỉ đạt 1/3 trong 6 tháng qua, thậm chí có huyện chưa triển khai thuế ở 1 hộ nào. Kinh nghiệm các quận thu đạt cho thấy địa phương nào được cấp ủy và UBND quan tâm thì mức thu cao.

Ngoài ra, chúng tôi cho là trên trận địa chống buôn lậu, chống lậu thuế cũng cần tổ chức thực hiện cho hiệu quả.

Đội quản lý thị trường nay đổi thành Đội kiểm soát lâm được gì trong điều kiện không có sự kết gắn giữa các ngành chức năng đủ sức chống buôn lậu. Thực tế ở các huyện hiện cho thấy số vụ lọt lưới cao hơn số vụ bắt được, còn có cả yếu tố chủ quan, khách quan... riêng.

Điều thuận lợi là ngành thuế đã có chỉ thị 22 của UBND cụ thể hóa trách nhiệm, biện pháp và cả đối tượng phải tập trung chống thất thu thuế. Ngành thuế và các ngành liên quan sẽ triển khai thế nào để chỉ thị không...lì có trên giấy, mà phải là hiện thực.

Làm mất nguy cơ lạm phát cao, cân đối ngân sách năm 1994 có được thực hiện tốt không là tùy thuộc vào nguồn thu tốt hay chưa của ngành thuế vậy.